

GEOGRAFIJA, 9. razred, 1. teden (16. 3. – 20. 3. 2020)

Učenci 9. a: Tisti, ki vas v petek ni bilo v šoli, si **prepišite snov** o **Varstvu okolja** v zvezek (snov najdete na naslednji strani) ter si **preberite besedilo** v **učbeniku** na **str. 81-85**.

Učenci 9. b: Tisti, ki vas v petek ni bilo v šoli, si **prepišite snov** o **Turizmu v Sloveniji** in **Varstvu okolja** v zvezek (snovi najdete na naslednji dveh straneh) ter si **preberite besedili** v **učbeniku** na **str. 76-79** in **81-85**.

1. šolska ura: **DRUŽBENOGEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI SLOVENIJE** (ponavljanje in utrjevanje)

- S pomočjo **delovnega lista** ponovite in utrdite učno snov o gospodarskih dejavnostih v Sloveniji. Tisti, ki v petek niste dobili delovnega lista, ga najdete na 5. in 6. strani tega dokumenta. **Prepišite odgovore v zvezek ali na delovni list.**
- **Dodatno preverite svoje znanje** s pomočjo spletnih vsebin:
 - o Na **spletni strani** <https://eucbeniki.sio.si/geo9/2618/index.html> **preberite** besedilo poglavij **gospodarstvo, rudarstvo in energetika, kmetijstvo, uvod-promet, ostale gospodarske panoge, človek in okolje** (najdete jih v zavihku **KAZALO**). Pri vsaki temi lahko v zavihku **STRANI** rešite še vse naloge, da preverite svoje znanje.
- **Dodatno znanje, zabava:**
 - o **Prispevek o slovenskih avtohtonih pasmah domačih živali za kmetijstvo in prehrano** na <https://www.youtube.com/watch?v=V0jbG8nge3w>
 - o **Turist o najboljših krajih v Sloveniji:** <https://www.youtube.com/watch?v=nUxLIFAzwUs>
 - o Razmislite, kakšen videoposnetek o lepotah Slovenije bi posneli vi in kaj bi vanj vključili!

2. šolska ura: **LEGA, OBSEG IN POVRŠJE ALPSKIH POKRAJIN**

- V **učbeniku** na **str. 88-90** si **preberite** snov o obsegu Alpskih pokrajin. Njihovo **lego** si oglejte na **ročnem zemljevidu Slovenije**.
- Spoznajte **dva tipa površja Alpskih pokrajin**, visokogorja in alpske kraške planote ter alpske doline in kotline. Ponovite, katera **tri gorovja** ležijo v Alpskih pokrajinah ter na **zemljevidu Slovenije** določite njihovo lego.
- **Prepišite besedilo** o legi in obsegu Alpskih pokrajin **v zvezek** (zapis najdete na 7. strani tega dokumenta).
- S pomočjo **učbenika** in **zemljevida Slovenije** **ponovite glavne naravne enote** Julijskih Alp, Kamniško-Savinjskih Alp in Karavank (glejte tudi **učni list zemljevid Slovenije**, ki ste ga dobili na začetku šolskega leta).
- V **učbeniku** na **str. 91-93** si **preberite besedilo** o **površju Alpskih pokrajin**.
- Spoznajte **visokogorski kras** in njegove **posebne oblike** (škraplje, žlebiči, kotlički, kraške jame, kraška brezna – na spletu poiščite **fotografije teh oblik**, da si jih boste lažje predstavljali).
- Obnovite svoje znanje o **ledeniškem preoblikovanju površja**. Razmislite o **pomenu alpskih rek**.
- **Zapišite snov v zvezek** – zapis najdete na 7. in 8. strani tega dokumenta.
- **Preverite svoje znanje** s pomočjo spletnih vsebin:
 - o V **spletnem učbeniku** <https://eucbeniki.sio.si/geo9/2634/index.html> preberite snov o **obsegu in površju Alpskih pokrajin**. Preglejte vse strani v zavihku **STRANI** in **rešite vse naloge**.

Za učence 9. b, ki ste v petek manjkali pri pouku (zapis v zvezek):

Turizem v Sloveniji

Naravne možnosti:

- razgibano površje (od morja do gora)
- velika gozdnatost
- kraške jame
- jezera, morje, toplice
- ohranjena narava

Družbene možnosti:

- bogata kulturna dediščina
- prehodnost (majhne razdalje)

Počitniški turizem: ljudje ostanejo več dni.

Izletniški turizem: krajša enodnevna potovanja po Sloveniji.

Tranzitni turizem: turisti le prečkajo Slovenijo.

Stanje danes:

- Naša turistična ponudba se je izboljšala, a še vedno zaostajamo za najbolj razvitimi turističnimi območji v Evropi (premalo kapacitet, slaba prepoznavnost ...).
- Turizem pospešuje razvoj drugih gospodarskih dejavnosti in je pomemben za razvoj manj razvitih robnih območij.

Oblike turizma:

1. Gorski turizem

- Alpske in Predalpske pokrajine
- Bled, Bohinj, Kranjska Gora, Bovec, Rogla na Pohorju
- poletna sezona (planinstvo, rafting, kanjoning)
- zimska sezona (smučanje-problem majhnih smučišč, težave s snegom, zastarelost)

2. Obmorski turizem:

- ozek obalni pas
- **Portorož**, Izola, Piran, Koper
- poletna sezona
- milo podnebje, številne prireditve, dovolj prenočišč (tuji gostje)

3. Zdraviliški turizem:

- najbolj razširjen, turistična sezona traja vse leto
- večinoma Obpanonske pokrajine
- ob mineralnih izviroh (Radenci, Rogaška Slatina)

- ob termalnih izviroh (Terme Čatež, Terme Olimia, Terme 3000 ...)
- sodobna opremljenost

4. Druge oblike turizma:

- poslovni turizem v velikih mestih
- obiskovanje starih mest (Škofja Loka, Ptuj), gradov, sejmov, igralnic, turističnih prireditev, kraških jam ...
- počitniška bivališča (Alpe, obala, vinogradniška območja)

Za učence 9. a in 9. b, ki ste v petek manjkali pri pouku (zapis v zvezek):

Varstvo okolja

Emisije: različne količine snovi, izločene in izpuščene v okolje.

1. Onesnaževanje zraka

- Zgoščeno v nekaterih dolinah in kotlinah (Zasavju, Ljubljanski kotlini, v Celjski in Velenjski kotlini, Mežiški dolini ...).
- Glavni vir onesnaženja zraka so bile termoelektrarne, industrija in ogrevanje stavb.
- Danes največji problem kurišča in promet.

2. Onesnaževanje vodovja:

- Glavni onesnaževalci: intenzivno kmetijstvo, del industrije, promet, razpršena poselitve z neurejenim odvajanjem odpadnih voda.
- Skoraj ena tretjina slovenskih rek je v tretjem ali četrtem kakovostnem razredu.
- Občutljivost kraških vodotokov.
- Poslabšuje se kakovost naše podtalnice.

3. Ravnanje z odpadki

- Le manjši del odpadkov v Sloveniji se predela.
- Zelo veliko divjih odlagališč odpadkov.

4. Zavarovana območja v Sloveniji (14 % ozemlja)

Zavarovana območja narave:

- **Širša zavarovana območja:**
 - narodni park (Triglavski narodni park)
 - regijski park (Kozjanski park, Notranjski regijski park, Regijski park Škocjanske jame)
 - krajinski park (47)
- **Ožja zavarovana območja:**
 - strogi naravni rezervat (1)
 - naravni rezervat (56)
 - naravni spomenik (več kot 1000)

Območja Natura 2000:

- Slovenija jih je morala določiti kot svojo obveznost ob vstopu v EU.
- Cilj je varovanje življenjskih prostorov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.

1. šolska ura: Ponavljanje in utrjevanje družbenogeografskih značilnosti Slovenije (kdor v petek ni prejel delovnega lista)

PONAVLJANJE, 9. razred: DRUŽBENOGEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI SLOVENIJE (drugi del)

1. Razloži pojme nacionalizacija, plansko gospodarstvo in tržno gospodarstvo.
2. Kaj je to tranzicija?
3. Razloži in naštej primarne, sekundarne, terciarne in kvartarne gospodarske dejavnosti.
4. Na kratko opiši današnje stanje slovenskega kmetijstva.
5. Opiši neugodne naravne dejavnike za kmetijstvo v Sloveniji.
6. Kaj so to melioracije?
7. Opiši neugodne družbene dejavnike za kmetijstvo v Sloveniji.
8. Na kratko opiši najpomembnejšo kmetijsko dejavnost v Sloveniji.
9. Kakšen je pomen gozda?
10. Je Slovenija bogata z rudami? Razloži!
11. Kakšna je razlika med obnovljivimi in neobnovljivimi energijskimi viri? Naštej jih nekaj.
12. Od kje v Sloveniji pridobivamo električno energijo?

13. Naštej najpomembnejše reke, na katerih imamo največ HE.
14. Po točkah opiši razvoj industrije v Sloveniji.
15. Kaj je to industrijski polmesec?
16. Kaj pomeni, da je država tranzitna?
17. Katera dva pomembna evropska prometna koridorja prečkata Slovenijo?
18. Navedi eno pozitivno in eno negativno plat cestnega prometa.
19. Kako imenujemo glavna dva kraka cestnega križa v Sloveniji? Kako potekata?
20. Navedi eno pozitivno in eno negativno plat železniškega prometa.
21. Navedi eno pozitivno in eno negativno plat vodnega prometa.
22. Navedi eno pozitivno in eno negativno plat letalskega prometa.
23. Katere države so naše najpomembnejše trgovske partnerice?
24. Razloži (opiši), zakaj so v Sloveniji dobre naravne in družbene možnosti za razvoj turizma.
25. Opiši značilnosti gorskega turizma.
26. Kateri je najpomembnejši slovenski kraj z obmorskim turizmom?
27. Navedi vsaj dve zdravilišči v Sloveniji, ki sta nastali ob termalnem izviru.
28. Katere vode so pri nas najbolj ogrožene glede onesnaževanja?
29. Kaj je to območje Natura 2000?

2. šolska ura: Lega, obseg in površje Alpskih pokrajin (zapis v zvezek)

ALPSKE POKRAJINE (velik naslov)

Lega in obseg Alpskih pokrajin v Sloveniji

Dva osnovna tipa površja:

- visokogorja in alpske kraške planote
- alpske doline in kotline

Alpske pokrajine obsegajo tri naša najvišja gorovja:

1. **Julijske Alpe**
2. **Kamniško-Savinjske Alpe**
3. **Karavanke**

Na zemljevidu Slovenije poišči in ponovi (lahko si pomagaš z učnim listom Zemljevid Slovenije, ki ste ga dobili na začetku šolskega leta): planote, vrhovi, prelazi, doline (kotline), reke, jezera in kraji v Alpskih pokrajinah.

Površje Alpskih pokrajin

Alpe so večinoma sestavljene iz mezozojskih apnencev in dolomitov, ki prepuščajo vodo, zato so Alpe območje visokogorskega krasa in kraških pojavov.

Visokogorski podi: kraške uravnave, ki so razčlenjene s številnimi kraškimi pojavi (Triglavski podi, Kaninski podi):

- škraplje
- žlebiči
- kotličiči
- kraške jame
- kraška brezna

Površje v Alpah ni prekrito s prstjo, zato je zelo izrazito **mehanično preperevanje**.

- **Melišče:** večje skale in grušč se kopičijo v spodnjem delu pobočij.
- Kadar se odkrušijo večji deli površij, temu pravimo **podor**.

Delovanje ledenikov v času ledenih dob:

- ledeniške morene
- ledeniške doline (oblika črke U)
- pri nas le Triglavski ledenik in ledenik pod Skuto
- ledeniška jezera (Bohinjsko, visokogorska Triglavska jezera, Krnsko jezero ...)

V času medledenih dob so se ledeniki stalili:

- Delovanje deročih alpskih rek.
- Nastajanje globokih sotesk – **vintgarjev**.

- Posebno obliko imajo **korita** – le nekaj metrov široke in več deset metrov globoke soteske, ki so jih vrezale reke.

Pomen alpskih rek:

- Alpske reke imajo zaradi velikega strmca precejšnjo **hidroenergetsko moč**, ki pa jo izkorišča le nekaj malih hidroelektrarn.
- Velik pomen v **turizmu** – vodni športi (Soča!).